

ΑΠΟΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ ΣΤΟΝ ΒΑΣΙΛΗ ΑΤΣΑΛΟ (1931-2024)

Την Τρίτη 2 Απριλίου 2024 αποχαιρετήσαμε στην Δράμα τον Βασίλη Άτσαλο, ομότιμο καθηγητή του Τμήματος Φιλολογίας του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.

Άνθρωπος με έμφυτη ευγένεια, ευθύτητα, υψηλό ήθος και πάντα με έναν λόγο ενθάρρυνσης στους νεότερους, ο Βασίλης Άτσαλος υπηρέτησε με συνέπεια την φιλολογία και την σχολή μας. Αποχώρησε νωρίς από το πανεπιστήμιο, αλλά το ερευνητικό και διδακτικό του έργο παραμένει ανεξίτηλο.

Ενδεικτικά θυμίζω ότι πρώτος μαζί με τον Βασίλη Κατσαρό έκανε επιτόπια έρευνα, μελέτησε υπό αντίξοες συνθήκες και αγωνίστηκε για την επιστροφή των χειρογράφων των βιβλιοθηκών των Βυζαντινών Μονών του Τιμίου Προδρόμου Σερρών και της Παναγίας Αχειροποιήτου (Κοσίνιτσας ή Εικοσιφοίνισσας) του Παγγαίου, τα οποία εκλάπησαν το 1917 από τους Βουλγάρους και ως σήμερα βρίσκονται στο ερευνητικό κέντρο Σλαβοβυζαντινών Σπουδών «Ivan Dujčev» της Σόφιας.

Καρπός αυτής της ερευνητικής αποστολής δύο μελέτες:

Τα χειρόγραφα της Ιεράς Μονής της Κοσίνιτσας (Εικοσιφοίνισσας) του Παγγαίου, Δράμα 1990 (έκδοση ΔΕΚΠΟΤΑ Δράμας) και

Η ονομασία της ιεράς μονής της Παναγίας της Αχειροποιήτου του Παγγαίου, της επονομαζόμενης της Κοσινίτσας ή Εικοσιφοίνισσης, Θεσσαλονίκη 1996 (εκδόσεις University Studio Press).

Του χρωστάμε επίσης την επιμέλεια της ελληνικής έκδοσης του μνημειώδους Λεξικού της Ελληνικής και Ρωμαϊκής Μυθολογίας του Pierre Grimal (Θεσσαλονίκη 1991 εκδόσεις University Studio Press) απαραίτητου βοηθήματος για φοιτητές, φιλόλογους, αρχαιολόγους και φιλίστορες.

Εμπνευσμένος ακαδημαϊκός δάσκαλος ο Βασίλης Άτσαλος μύησε γενιές φοιτητών στην Παλαιογραφία και την Κριτική των κειμένων, μεταφέροντας στα ακροατήριά του τις προσωπικές μνήμες και την σοφία των δικών του σπουδαιών δασκάλων, του Pierre Chantraine και του Jean Irigoien. Τα μαθήματά του στον Ηρόδοτο, τον Θουκυδίδη και τον μεγάλο σατιρικό της αρχαιότητας, τον Λουκιανό ήταν αξεπέραστα. Ο κορμός των πανεπιστημιακών του παραδόσεων για την ελληνική ιστοριογραφία, καθώς και οι μελέτες του στην παλαιογραφία και κωδικολογία βρίσκονται συγκεντρωμένες στα:

Φιλολογικά Ανάλεκτα, Θεσσαλονίκη 2003(εκδόσεις University Studio Press)

Παλαιογραφικά και Κωδικολογικά Ανάλεκτα, Θεσσαλονίκη 2003 (εκδόσεις University Studio Press)

La terminologie du livre-manuscript à l'époque byzantine, Θεσσαλονίκη 1971 (Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών Παράρτημα Ελληνικών 21 εξαντλημένο και ανατυπωμένο το 2001 από τις εκδόσεις University Studio Press)

Η αγάπη για την ιδιαίτερη πατρίδα του την Δράμα τον οδήγησε από το 1989 και εξής στην διοργάνωση τεσσάρων Επιστημονικών Συναντήσεων με τίτλο «Η Δράμα και η περιοχή της – Ιστορία και Πολιτισμός» οι οποίες κατέληξαν να γίνουν θεσμός στην πόλη. Η έκδοση των αντίστοιχων τόμων των Πρακτικών στάθηκε η μαγιά για την μελέτη και ανάδειξη πλευρών της ιστορίας του γενέθλιου τόπου.

Όταν η Διεθνής Επιτροπή για την Ελληνική Παλαιογραφία, μετά τον θάνατο του Νίκου Οικονομίδη, του απέδωσε την υψίστη τιμή να τον επιλέξει ως μόνο εκπρόσωπο της Ελλάδος στα μέλη της, και του ανέθεσε την οργάνωση του βου Διεθνούς Συνεδρίου Ελληνικής Παλαιογραφίας, ο Βασίλης Άτσαλος μοιράστηκε την τιμή με την αγαπημένη του Δράμα. Πέτυχε να γίνει το Συνέδριο στην πόλη και το οργάνωσε με άψογο τρόπο. Ο ίδιος μάλιστα επιμελήθηκε τα Πρακτικά σε τρεις τόμους με τέλεια εκδοτική φροντίδα.

Όσοι κι όσες αξιωθήκαμε να τον έχουμε δάσκαλο και χαρήκαμε την συναναστροφή μαζί του δεν θα ξεχάσουμε την ακεραιότητα, την ειλικρίνεια, το λεπτό χιούμορ, την ανθρωπιά του. Θα μας λείψει...

Μαρία Πλαστήρα-Βαλκάνου

Μία από τις πολλές παλιές φοιτήτριές του

τ.Επίκουρη Καθηγήτρια Τμήματος Φιλολογίας Α.Π.Θ.